

Jakeluverkkokysymykset (Verkkohinnoittelun sääntely)

Arto Rajala

Hallitusohjelmaneuvoittelut; 6. puhtaan energian Suomi –reformipöytä

31.5.2023

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Verkkosäätelyn pitkäaikaistavoitteet

- 1. Älykäs ja kehittynyt energiajärjestelmä, joka mahdollistaa ilmastotavoitteiden sekä vihreän kasvun tavoitteiden saavuttamisen**
 - Energiaverkot ja niiden perustalle rakentuva energiajärjestelmä ovat ilmasto- ja kasvutavoitteiden perusta
- 2. Toimiva infrastruktuuri ja palvelujen saatavuus**
 - Toimiva infrastruktuuri turvaa väestön toimeentulon ja toimintakyvyn sekä elinkeinoelämän kehityksen
- 3. Kilpailukykyinen hinta**
 - Kilpailukykyiset siirto- ja sähköjärjestelmäkustannukset edistävät väestön toimeentuloa ja kansallista kilpailukykyä

EU:n sähkömarkkinalainsäädännöstä reunaehdot siirtomaksujen laskentamenetelmien vahvistamiselle

- **Jäsenvaltio ei voi säätää kansallisessa lainsäädännössään siirtomaksuista tai niiden laskentamenetelmistä, koska toimivalta kuuluu kansalliselle sääntelyviranomaiselle (FI Energiavirasto), jonka on tehtävä päätöksensä unionin lainsäädännön yhtenäisten periaatteiden mukaisesti**
 - **6 art:** jäsenvaltioiden varmistettava, että verkkoon pääsyä varten luodaan julkaistuihin tariffeihin perustuva järjestelmä ja, että tariffit tai niiden laskentamenetelmät hyväksytään 59 artiklan mukaisesti
 - **59 art:** kansallisen sääntelyviranomaisen tehtävänä on vahvistaa siirtotariffit tai niiden laskentamenetelmät tai molemmat; tariffien on mahdollistettava tarvittavien investointien tekeminen verkkoihin, jotta voidaan varmistaa verkkojen toimivuus
 - **57 art.** jäsenvaltion taattava sääntelyviranomaisen riippumattomuus ja varmistettava, että se voi tehdä itsenäisiä päätöksiä poliittisista elimistä riippumatta. Jäsenvaltion varmistettava, että sääntelytehtäviä suorittaessaan sääntelyviranomainen ei pyydä eikä ota suoria ohjeita miltaan hallitukselta tai muulta julkiselta tai yksityiseltä elimeltä
 - **EU-tuomioistuimen** oikeuskäytäntö: sääntelyviranomainen on tältä osin riippumaton myös kansallisiin lainsäädäntöelimiin nähden (erityisesti Belgiaa ja Saksaa koskevat tuomiot C-474/08 ja C-767/19 sekä C-718/18)
 - **Komissio valvoo jäsenvaltioiden lainsäädäntöä aktiivisesti ja menestyksekkäästi rikkomuskanteilla**
 - **Kansalliset tuomioistuimet** soveltaneet suoraan: KHO 2014, Linköpingin hallinto-oikeus 2021
 - Tariffit/laskentamenetelmät määrittelevät **aineellisoikeudelliset säännökset** tulevat EU-lainsäädännöstä, erityisesti sähkökauppa-asetuksen 18 art., lisäksi mm. sääntelyviranomaisten yleistavoitteet sähkömarkkinadirektiivin 58 art. ja johdettu lainsäädäntö
- **Saksa ja Ruotsi joutuvat muuttamaan laskentamenetelmiä koskevan lainsäädäntönsä tapauksen C-718/18 johdosta**
- **Jäsenvaltioilla on liikkumavaraa 6 art. mukaisen verkkoonpääsyjärjestelmän sääntelyssä**

Sähkömarkkina-asetuksen 2019/943 Art. 18

- **Verkkoon pääsystä, verkon käytöstä ja verkon vahvistamisesta perittävät maksut**
 - oltava kustannuksia vastaavia ja avoimia, otettava huomioon tarve turvata verkon käyttövarmuus ja joustavuus, vastattava todellisia kustannuksia, sikäli kuin nämä ovat verrattavissa tehokkaan ja rakenteeltaan vastaavan verkonhaltijan kustannuksiin, sovellettava syrjimättömästi
 - eivät saa sisältää asiaan liittymättömiä kustannuksia, joilla tuetaan niihin liittymättömiä toimintapoliittisia tavoitteita
 - eivät saa olla sidoksissa etäisyyteen
 - tuettava neutraalisti koko järjestelmän tehokkuutta pitkällä aikavälillä, sovellettava tavalla, joka ei aiheuta myönteistä tai kielteistä syrjintää jakelutasolla ja siirtotasolla verkkoon liitetyn tuotannon välillä
 - edistettävä markkinoiden yhdentymistä ja toimitusvarmuutta, tuettava tehokkaita investointeja, asiaan liittyvää tutkimustoimintaa ja innovointia
- **Erityisesti jakelutariffien osalta säädetään**
 - vastattava kustannuksia, otettava huomioon verkon käyttäjien, myös aktiivisten asiakkaiden, jakeluverkon käyttö
 - voivat sisältää verkkoliitântäkapasiteettiin liittyviä osatekijöitä, ja ne voidaan eriyttää verkon käyttäjien kulutus- tai tuotantoprofiilien mukaan
 - tarjottava jakeluverkonhaltijoille kannustimia verkkojen mahdollisimman kustannustehokasta käyttöä ja kehittämistä varten, myös palvelujen hankinnan kautta
 - tarjota kannustimia parantaa verkkojen tehokkuutta, joustavuutta ja älykkäiden verkkojen ja älykkäiden mittausjärjestelmien kehittämistä

TEM:n sähköverkkoja ja –järjestelmää koskevat lainsäädäntöohjelmahankkeet vaalikaudelle

- 1. Hallituksen esitys laiksi sähkömarkkinalain muuttamisesta (yhden laskun malli ja Älyverkkotyöryhmän ehdotukset)**
 - Sähkösopimuksia ja sähkön vähittäismarkkinoita koskeva sääntely uudistetaan Älyverkkotyöryhmän ehdotusten pohjalta, mahdollistetaan ns. yhden laskun mallin käyttäminen vähittäismarkkinoilla, tehotariffin sääntely, kuormanohjaustoiminnot ja toteutetaan toimia ns. ongelmamyyjien harjoittamien menettelytapojen johdosta
 - HE annetaan syysistuntokausi 2023
- 2. HE laeiksi sähkömarkkinalain ja maakaasumarkkinalain muuttamisesta (lisääntyvän tuulivoiman integrointi sähköverkkoihin)**
 - SML:a uudistettaisiin lisääntyvän tuulivoiman integroimiseksi kantaverkkoon ja suurjännitteiseen jakeluverkkoon. Tarkasteltavia kysymyksiä olisivat maa- ja merituulivoiman liittäminen sähköverkkoon sekä liittyjien ja verkonhaltijoiden välisen kehittämisvastuun täsmentäminen, erillisten linjojen rakentamisen sääntely uusiutuvan vedyn tuotannon edellytysten mahdollistamiseksi sekä rajat ylittäviä sähköjohtoja ja maakaasuputkia koskevan luvituksen päätösvallan siirtäminen työ- ja elinkeinoministeriöstä valtioneuvolle;
 - HE annetaan kevätistuntokausi 2025

TEM:n sähköverkkoka ja –järjestelmää koskevat lainsäädäntöohjelmahankkeet vaalikaudelle 2

3. HE laiksi sähkömarkkinalain muuttamisesta (EU:n uuden sähkömarkkinadesignin täytäntöönpano)

- Sähkömarkkinalakia täydennetään EU:n uuden sähkömarkkinadesignin edellyttämillä muutoksilla
- HE annetaan kevätistunto-kausiksi 2025

4. HE sähkömarkkinoiden uudesta kapasiteettimekanismista ja poikkeusolojen sähkömarkkinamallista

- Vaihtelevan sähköntuotannon lisääntymisen johdosta selvitetään tehoreservilainsäädännön korvaamista uudella kapasiteettimekanismilla ja annetaan tarvittavat säädösehdotukset. Lisäksi valmistellaan lainsäädäntö poikkeusolojen sähkömarkkinamalliksi. Hanke linkittyy valmiuslain uudistushankkeeseen
- HE annetaan syysistunto-kausiksi 2025 (2026)

5. HE laeiksi sähkömarkkinalain ja maakaasumarkkinalain muuttamisesta (Energiayhteisötyöryhmän ehdotusten täytäntöönpano)

- SML:a täydennetään TEM:n Energiayhteisötyöryhmän tekemien ehdotusten pohjalta kansalaisten energiayhteisöjen toimintaedellytysten parantamiseksi. Säädetään sääntelyn testausmallista sähkö- ja maakaasumarkkinoilla (regulatory sandbox) ja puolustusvoimien virka-avusta sähkö- ja maakaasuinfrastruktuurin suojelemiseksi
- HE annetaan vaalikauden loppupuoliskolla

Lisätiedot

**Hallitusneuvos Arto Rajala, TEM,
puh. 029 506 4828**

**Johtava asiantuntija Tatu Pahkala, TEM,
puh. 029 506 4217**